

بنام خدا

فرهنگ جامع

(فارسی - فارسی)

جلد اول

آ - خ

حاوی بیش از ۱۱۰۰۰۰ مدخل

تألیف:

پرویز زارع شاهمرسی

سر شناسه : زارع شاهمرس، پرویز، ۱۳۵۰ -
 عنوان و پدیدآور : فرهنگ جامع (ترکی - فارسی) / تالیف پرویز زارع شاهمرسی.
 مشخصات نشر : قزوین: آرمیدخت، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۶۸۶ص.
 شابک : دوره: 8-31-978-600-7241-32-5؛ ج: ۱-30-978-600-7241-31-1؛ ج: ۲-30-978-600-7241-32-5
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 موضوع : ترکی- فارسی
 موضوع : زبان ترکی آذربایجانی - واژه نامه ها -- فارسی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ ف۱۶ ز/۳۱۳ PL
 رده بندی دیویی : فا ۴۹۴/۳۶۱۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۰۰۹۱۶

فرهنگ جامع (ترکی - فارسی)

جلد اول (۱-ج)

پرویز زارع شاهمرس

انتشارات: آرمیدخت با همکاری نشر آرمیدخت

چاپ اول ۱۳۹۴ / ۶۸۶ صفحه / قطع وزیری / شابک

شابک جلد اول: ۵-۳۲-۷۲۴۱-۶۰۰-۷۸

شابک جلد دوم: ۱-۳۰-۷۲۴۱-۶۰۰-۷۸

شابک دوره: ۸-۳۱-۷۲۴۱-۶۰۰-۷۸

مرکزفروش : تبریز- اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۹۱۴۱۱۶۸۹۷ و ۰۴۱-۳۵۵۵۵۳۹۳

قیمت دوره دو جلدی: ۹۵۰۰۰ تومان

پیشگفتار

نمی‌خواهم و نمی‌توانم مقدمه‌ای عالمانه بنویسم تا خواننده به مراتب فضل‌گذاری من پی‌برد و زبان به تحسین بگشاید. هر کس که کارش بیشتر به کار مردمان آید و در گذر زمان، ارزش آن بیشتر پیدا شود و بنا بر آن، ارج بیند و بر صدر نشیند، می‌تواند اندکی احساس رضایت و نه افتخار کند. مقدمه جایی است که خواننده از بیان صادقانه نویسنده، با مسیری آشنا شود که منجر به پیدایش کتاب شده است.

هنگامی که کار گردآوری این مجموعه را آغاز کردم، هرگز نمی‌پنداشتم که کار تا به این اندازه سترگ و - انفرسا باشد. هدف اصلی من از این کار، بیشتر تهیه فرهنگی بود که نخست خواننده به سهولت و سبب واژه را بیابد و دوم اینکه از طریق تلفظ لاتین آن، گویش صحیح واژه را بفهمد. به دیگر سخن اینک، فرهنگی که برای همه بکار آید. البته باید بگویم که من نیاز به چنین فرهنگی را در خود بیشتر حس می‌کردم.

چون چاپ نخست این فرهنگ با نام «فرهنگ ترکی - فارسی شاهمرسی» منتشر شد، مورد توجه واقع گردید و کتاب به پدوم رسید. این اقبال را البته من نه به حساب وزن کتاب، بلکه به حساب نیاز و علاقه خوانندگان می‌دانم. چون کتاب در پیشگاه نقد و نظر خوانندگان و آگاهان قرار گرفت، چند و چون آن آشکار شد. کشیده بودم تا از ضبط واژگان بیشمار فارسی و عربی در فرهنگ خودداری کنم و این از نیجیهی کتاب، می‌واند بود. ذکر تلفظ لاتین نیز در ردیف همین نیکیها بود.

انتشار کتاب موجب آشنایی و ارتباط من با کسانی شد که نظراتی شایسته ارائه کردند. بویژه باید از دوست داشتمند حسن بیگ هادی نام ببرم که بیش از ۱۰۰ فرهنگ ترکی مختلف را که در نقاط گوناگون جهان منتشر شده بودند، در اختیارم گذاشت. نمی‌توانم سهم مؤلفان را در اینجا نادیده بگیرم. بررسی این کتابها مرا برآن داشت که به تصحیح و تکمیل فرهنگ پدوم، چه در متن کتاب و چه در شیوه ضبط تلفظ لاتین واژگان، اشکالاتی وجود داشت که می‌باید رفع می‌شد. در اینجا کار بیشتر طول کشید و زمان و نیروی فراوانی را از من گرفت. نکته‌ای که در اینجا به آن رسیدم این بود که ریشه‌شناسی و گردآوری واژه دو کار جدا از هم است. انجام هر دو کار از توان و مجال من خارج بود چرا که هدف من تنها گردآوری واژگان بود. از این رو در ویرایش دوم همه توضیحات ریشه‌شناسی داخل [] را برداشتم تا خواننده را گمراه نکرده باشم.

این را نیز بگویم که به باور من، کاملترین فرهنگی که می‌تواند برای یک زبان نوشته شود، فرهنگ یک زبانه است. تنها در این صورت است که همه گستردگی و درونمایه یک زبان آشکار می‌شود. از ابتدا نیز برآن بودم که یک فرهنگ ترکی - ترکی توضیحی فراهم آورم ولی با توجه به نیاز

فعلی و کاربردی ترک زبانان ایران اعم از آذربایجانیان، ترکمنها و قشقاییان به یک فرهنگ ترکی-فارسی از این کار منصرف شدم. شاید اگر مجالی باشد کاری بتوان کرد.

همچنین برخلاف بزرگوارانی که پیشتر و بویژه در چند دهه اخیر، فرهنگ ترکی-فارسی نگاشته و البته از آنها بسیار بهره برده‌ام، از ضبط خیل عظیم واژگان خارجی موجود در زبان ترکی اعم از عربی، فارسی، انگلیسی، روسی و ... خودداری کردم. اگرچه یک فرهنگ می‌باید همه واژگان موجود در دایره آن زبان را شامل شود ولی تصمیم گرفتم فقط واژگان اصیل ترکی را بیاورم تا کاری مبتکرانه باشد و بیشتر به کار خواننده بیاید.

دلمه کوششم بر آن بود که خواننده بهتر و آسانتر به واژه مورد نظر دست یابد و یا حداقل به آن نزدیک شود. شیوه چینش واژگان، بر اساس اصول رایج در فرهنگهای فارسی است. برای اینکه تا حد امکان حجم کتاب منسجمتر شود و افراد بیشتری بتوانند آن را داشته باشند، در مواردی بدون آنکه خللی در چینش الفاظ واژگان بیاید، از شیوه ادغام مدخلهای فرعی در قالب سرمدخل استفاده شده است.

بر آنم که هر ترکیبی از فرهنگ لغاتی کامل ترتیب داد. یعنی بستن دایره لغات یک زبان در یک کتاب، به تمامی ممکن نیست. اما نمی‌تواند راه را بر گردآوری لغت برینند چرا که در هر زمان این کار بایسته است. این بر آن منوط بود که باید هر کس گوشه‌ای از کار را بگیرد و این واژگان از زبان مردم بر نوشته بیارد و در صدف ریخی بشر به ثبت رساند.

در انجام این کار بزرگ، خانواده‌ام - ستر از همه یاری‌ام کردند. همسر صبور و فرزندان دلبندم، مجالی دادند تا بتوانم مدت ۷ سال روزانه حداقل ۶ ساعت کار کنم. فراهم آمدن این فرهنگ، بدون یاری آنان هرگز شدنی نبود. همچنین بزرگانی مرا یاری داده و از شهرستانهای مختلف، واژه فرستادند که دست مرزادشان باد. همچنین دانش آموزانم از جاهای مختلف، نقشی بزرگ در پیدایش این فرهنگ داشتند. شرمندهم از اینکه نمی‌توانم نام همه آن بزرگواران را در اینجا بیاورم.

برمن است از گرامیانی سپاسگذاری نمایم که واژگانی ارزشمند به این فرهنگ افزودند و در این کار دستی بر آتش بردند. اشخاصی ناشناس که در قهوه‌خانه‌ها، کوچه و بازار و مجالس و محافل، سخنها به من آموختند. خدایشان در کارها آوندی دهد. باشد که این کرده کوچک، پسند مردمان باشد. اگر از خوانندگان گرامی و فرهیخته، سخنی یا رهنمودی دارند، بزرگوارانه آن را به نشانی shahmarasi@yahoo.com بفرستند.

پرویز زارع شاهمرسی

تبریز، لیل آباد

۲۸ بهمن ۱۳۹۳